

Overzicht van stemmingen in de Tweede Kamer

afdeling **Directie Inhoud**

aan De leden van de vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

datum 15 februari 2024

Betreffende wetsvoorstel:

36410 VIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2024

Eindstemming wetsvoorstel

Het wetsvoorstel is op 15 februari 2024 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor: GroenLinks-PvdA, DENK, Volt, D66, NSC, VVD, ChristenUnie, SGP, CDA, BBB, JA21, FVD en PVV.

Tegen: SP en PvdD.

Aangenomen amendementen

Wijziging opschrift en beweegreden

Diverse artikelen

45 → **112** (Martens-America) over een capaciteitsfixus op trajecten binnen een opleiding

Met dit amendement beoogt indiener een capaciteitsfixus mogelijk te maken op trajecten binnen een opleiding. Indiener is van mening dat onderwijsinstellingen onvoldoende handvatten hebben om beschikbare onderwijscapaciteit te verdelen.

Hogeronderwijsinstellingen kunnen volgens huidige regelgeving alleen een numerus fixus op de gehele opleiding opleggen. Om de toegankelijkheid van het hoger onderwijs te garanderen, is indiener van mening dat het noodzakelijk is om ook numerus fixi mogelijk te maken op trajecten verzorgd in verschillende talen binnen een opleiding. Daarmee wordt het bijvoorbeeld mogelijk om wel een numerus fixus in te stellen op de bachelor Psychology (Engelstalig) en niet op de bachelor Psychologie (Nederlandstalig).

De Wet taal en toegankelijkheid uit 2019, waarvan de regering heeft aangekondigd voornemens te zijn het wetsvoorstel in te trekken (zie Kamerstukken I, 35282, L), omvatte reeds bepalingen waarmee een tijdelijke numerus fixus op anderstalige trajecten mogelijk werd. De nieuwe aangekondigde Wet internationalisering in balans bevat eveneens bepalingen waarmee een numerus fixus op trajecten binnen een opleiding mogelijk wordt. In dit amendement is gekozen zoveel mogelijk aansluiting te vinden bij de aangekondigde Wet internationalisering in balans.

Indiener is van mening dat de mogelijkheid tot het instellen van numerus fixi op trajecten een belangrijk middel is om beschikbare onderwijscapaciteit te verdelen. Het is noodzakelijk dat dit instrument op korte termijn wettelijk verankerd wordt, indiener kiest er daarom voor om dit amendement in te dienen bij de OCW-begroting van 2024 om

Amendementen zijn in volgorde van stemming - op artikelnummer - weergegeven: allereerst de aangenomen en/of overgenomen amendementen, vervolgens de verworpen of ingetrokken amendementen en tenslotte eventuele moties. Vervangen amendementen zijn d.m.v. een → aangegeven: bijv. 7 → 8 → **20**. Amendement nr. 7 is vervangen door amendement nr. 8, dat op zijn beurt vervangen is door amendement nr. 20. De vette notatie van het stuknummer geeft aan dat dit het definitieve amendement is. De stemmingslijsten worden gemaakt op basis van de ongecorrigeerde draad van de vergadering.

datum 15 februari 2024

blad 2

verdere vertraging te voorkomen en implementatie per collegejaar 2025-2026 mogelijk te maken.

Aangenomen. Voor: SP, NSC, de VVD, BBB, JA21, FVD en de PVV.

Begrotingsstaat artikel 1 Primair onderwijs

53 → 66 (Ceder c.s.) over ondersteuning bij het bespreekbaar maken van gevoelige maatschappelijke thema's

Wat je jong leert, neem je de rest van je leven mee. Hierbij is het onderwijs en in het bijzonder van de leraar van groot belang. De klas fungeert hierin immers als een minisamenleving. Door kinderen te inspireren en activeren zelf bij te dragen bouwen docenten op structurele wijze aan een respectvolle samenleving.

Leraren worden geconfronteerd met maatschappelijk gevoelige vraagstukken in de klas, moeten deze benoemen en de discussie in goede banen leiden. Het is van belang dat docenten in het PO, VO, MBO, speciaal onderwijs en het nieuwkomersonderwijs worden ondersteund bij het bespreekbaar maken van gevoelige maatschappelijke thema's, zoals antisemitisme, racisme, homofobie, eenzaamheid, seksueel misbruik, gebrek aan gezag naar journalisten, hulpverleners en gezagdragers en cyberpesten.

Om dit noodzakelijke werk te kunnen doen en zowel gestructureerd programma's uit te rollen als in te spelen op actuele, maatschappelijke gevoelige thema's wordt 500.000 euro voor dit jaar vrijgemaakt. Deze programma's geven invulling aan beleidsdoelen van verschillende ministeries, van Justitie en Veiligheid (respect naar gezagsdragers), Sociale Zaken (discriminatie), VWS (jeugd), BZK (verkiezingen) en OCW (het onderwijsdomein). Voor 2024 is financiering vanuit OCW niet voorzien en deze activiteiten zijn middelen van groot belang.

Om dit mogelijk te maken vindt binnen artikel 1 een verhoging plaats van de overige subsidies, en een verlaging onder instrument subsidies.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, de PvdD, DENK, Volt, D66, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en JA21.

Begrotingsstaat artikel 03 Voortgezet onderwijs

39 → 40 → 55 → 101 (Westerveld c.s.) over een overbruggingsregeling voor de tegemoetkoming in de reiskosten

Reiskosten mogen wat betreft de indiener nooit een belemmering zijn voor het volgen van onderwijs. Vanuit het onderwijsveld en leerlingenorganisaties zijn signalen ontvangen dat reiskosten voor bepaalde groepen op dit moment wel een belemmering vormen. Sommige leerlingen uit het praktijkonderwijs (pro) kiezen voor een entreeopleiding aan een mbo-instelling omdat ze dan recht hebben op het studentenreis-product. Een entreeopleiding binnen het praktijkonderwijs past soms beter bij de capaciteiten van sommige leerlingen, maar dit geeft geen recht op het studentenreisproduct. Uit onderzoek is bekend dat de route via het praktijkonderwijs een zeer positief effect heeft op sommige leerlingen voor het halen van een entree-diploma, maar een nog groter effect heeft op het halen van een startkwalificatie. Het is daarom belangrijk dat leerlingen voor wie deze route passend zou zijn, niet worden tegengehouden door reiskosten.

In de Voorjaarsnota is geld vrijgemaakt om deze praktijkonderwijs leerlingen tegemoet te komen in de reiskosten. Dit geld is echter pas beschikbaar vanaf 2026 omdat er dan een wettelijke basis is om dit geld uit te keren. De indiener vindt het onwenselijk dat leerlingen in het praktijkonderwijs en hun ouders dit geld nog twee jaar zelf moeten betalen, en daardoor dus mogelijk afzien van een passende opleiding, terwijl er al een politiek besluit is genomen om dit vanaf 2026 te vergoeden. Met name omdat deze groep kwetsbare leerlingen al vaker de dupe zijn geworden van ingewikkelde regelgeving. De indiener pleit voor een overbruggingsregeling voor 2024 en 2025 zoals ook is voorgesteld door het demissionaire kabinet in de vorm van een subsidieregeling waarbij het scholen voor praktijkonderwijs zelf het geld verstrekken aan de leerlingen die het nodig hebben.

Deze overbruggingsregeling kost 1 miljoen euro voor 2024 en 1 miljoen euro voor 2025.

De dekking voor 2024 (1 miljoen) en 2025 (1 miljoen) wordt gevonden binnen het instrument subsidies op de regel maatschappelijke diensttijd. Het betreft de niet-juridisch verplichte middelen van het budget voor de Maatschappelijk Diensttijd. Het ambitieniveau

datum 15 februari 2024

blad 3

van de maatschappelijke diensttijd kan in stand blijven, door te herprioriteren binnen de overige subsidies.

Met algemene stemmen aangenomen.

Begrotingsstaat artikel 04 Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Begrotingsstaat artikel 16 Onderzoek en wetenschapsbeleid

50 → 52 → **54** (Soepboer c.s.) over een practoraat Fries

Met dit amendement wordt voor de looptijd van het Bestuursakkoord Friese Taal en Cultuur (vijf jaren) een jaarlijks bedrag ter beschikking gesteld voor de inrichting en uitvoering van een practoraat 'Friese taal en Geletterdheid in de meertalige context.' Dit practoraat wordt gekoppeld aan het Friese middelbaar beroepsonderwijs. Het practoraat heeft als belangrijkste doel om de Friese taal sterker te verankeren in het middelbaar beroepsonderwijs. Uit onderzoek blijkt dat een goede beheersing van de Friese taal een voorsprong voor jongeren betekent op de Friese arbeidsmarkt. Het amendement sluit aan op het Taalplan Frysk 2030, dat voortvloeit uit de afspraken tussen het Rijk en de provincie Fryslân. Mbo-instellingen kunnen een beroep doen op rijksmiddelen voor praktijkgericht onderzoek. De indieners zijn echter van mening dat het ter beschikking stellen van gerichte middelen past bij de specifieke verantwoordelijkheid die de Rijksoverheid heeft voor de positie van de Friese taal als erkende, en op basis van Europese verdragen beschermde, tweede 'rijkstaal.' Het practoraat dient aan het einde van de looptijd van het eerstvolgende Bestuursakkoord geëvalueerd te worden.

De dekking hiervan wordt gevonden in artikel 16 Onderzoek en Wetenschapsbeleid, waarvan 2024 gedekt wordt op subsidies, en 2025 tot en met 2028 gedekt wordt op NOW praktijkgericht onderzoek.

Met algemene stemmen aangenomen.

Begrotingsstaat artikel 07 Wetenschappelijk onderwijs

44 (De Hoop c.s.) over duurzaam investeren in een bachelor Fries

De Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen adviseert in een recent onderzoeksrapport om het wetenschappelijk onderwijs en onderzoek naar de Friese taal en cultuur, de Frisistiek, te versterken. Daartoe zou duurzaam geïnvesteerd moeten worden in ten minste één zelfstandig bacheloropleiding met de daarvoor benodigde staf, waaronder een fulltime hoogleraar Fries. Daarnaast zou een Raad voor de Frisistiek moeten toezien op het versterken van de samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek. Met dit amendement beogen de indieners de aanbevelingen van de KNAM te realiseren.

Met een structurele bijdrage van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van jaarlijks € 340.000,- kan duurzaam worden geïnvesteerd in een bachelor Fries. De dekking hiervan wordt gevonden binnen de bekostiging voor wetenschappelijk onderwijs, door jaarlijks € 340.000,- van de algemene lumpsum specifiek te oormerken voor een bachelor fries.

Met algemene stemmen aangenomen.

Begrotingsstaat artikel 15 Media

13 → **38** (Sneller en Paternotte) over middelen voor het initiatief Persveilig

Voor een goed functionerende democratische rechtsstaat is een onafhankelijke, pluriforme pers die in veiligheid haar werk kan doen essentieel. Journalisten vervullen als waakhond van de democratie immers een belangrijke controletaak. Journalisten hebben in toenemende mate te maken met agressie en bedreigingen. In 2021 had 82% van de journalisten te maken met een vorm van agressie of geweld.¹ Indiener acht dit een zeer zorgelijke ontwikkeling, omdat voor het bestaan van onafhankelijke media het essentieel is dat journalisten veilig en in vrijheid hun werk kunnen doen. Het initiatief Persveilig doet essentieel werk in het verbeteren van de veiligheid van journalisten, maar door de beperkte financiering is de huidige personele bezetting kwetsbaar. Het functioneren van persveilig mag daardoor niet worden belemmerd en daarom wordt met het amendement geïnvesteerd in de uitbreiding en versterking van Persveilig. Ook wordt het beschermingspakket voor freelancers en de balie persvrijheid uitgebreid. De totale intensivering bedraagt 1,2 miljoen euro.

datum 15 februari 2024

blad 4

De dekking voor dit voorstel vinden de indieners in de vrij te besteden middelen van hoofdstuk 15 van deze begroting.

¹https://next.prdn.nl/prodynamic-persveilig-prod/public/Factsheet%20Agressie%20en%20bedreigingen%20richting%20Journalisten2022_nieuw%20logo%20Persveilig.pdf.

Aangenomen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, de PvdD, DENK, Volt, D66, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, JA21 en de PVV.

Verworpen en ingetrokken amendementen

Begrotingsstaat artikel 95 Apparaat kerndepartement

110 (Omtzigt) over een reductie op voorlichters bij de rijksoverheid

Het aantal voorlichters bij de rijksoverheid is tussen 2015 (494 FTE) en 2023 (716FTE) met meer dan 40% toegenomen. Indiener is van mening dat er een te grote focus hierop ligt en daarom dient hij (net als twee jaar geleden bij de begroting) een reeks amendementen in, die per departement tussen de 5% en 10% korten op de kosten van voorlichting. Het is wenselijk om deze beweging de komende jaren door te zetten.

Indien dit twee jaar wordt doorgevoerd, zijn er middelen om een kennisinstituut op te zetten voor de hervorming van het belasting en toeslagenstelsel. Dat voorstel zal volgend begrotingsjaar worden ingediend.

Ingetrokken

Begrotingsstaat artikel 1 Primair onderwijs

47 (Krul en Stoffer) over middelen voor een project inzake leesbevordering

Uit onderzoek is gebleken dat ouderbetrokkenheid helpt om de kwaliteit van het onderwijs te vergroten. Een groot punt van zorg momenteel is de afname van de beheersing van de leesvaardigheid van onze jongeren. Dit onderwerp leeft zowel bij ouders als leerkrachten. De indieners stellen voor een bedrag van 5 miljoen euro ter beschikking te stellen voor een project inzake leesbevordering met het oog op samenwerking tussen scholen en ouders. De focus ligt in eerste instantie bij scholen waar de beheersing voor de basisvaardigheden veel extra aandacht behoeft. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kennis over goede praktijken. Deze regeling is niet bedoeld om boeken aan te schaffen. Door deze regeling beogen de indieners dat zowel de beheersing van de leesvaardigheid als de ouderbetrokkenheid op school verbetert. De middelen worden als aanvullende bekostiging aan scholen verstrekt, met als uitdrukkelijk doel de samenwerking tussen school en ouders te versterken. Dekking wordt gevonden in de 0,1% nog niet ingevuld/vrij te besteden middelen van artikel 1 Primair onderwijs zoals aangegeven in tabel 18, bij «subsidie» en «opdrachten».

Verworpen. Voor: PvdD, DENK, D66, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, JA21, FVD en de PVV.

Begrotingsstaat artikel 1 Primair onderwijs

49 (Krul en Stoffer) over middelen voor de bestaande ouderorganisaties

De indieners stellen voor om voor een periode van 10 jaar jaarlijks 500.000 euro extra beschikbaar te stellen voor de bestaande ouderorganisaties. Dit budget is bedoeld voor het ondersteunen van ouderbetrokkenheid op regionaal en lokaal niveau. Ouderbetrokkenheid blijkt volgens verschillende onderzoeken, zowel direct als indirect, als op de lange termijn, de schoolse ontwikkeling van kinderen positief te beïnvloeden. Zo blijkt ouderbetrokkenheid al op jonge leeftijd direct van invloed op de schoolprestaties en het sociale gedrag van kinderen. Ook blijkt ouderbetrokkenheid bij te dragen aan een positievere houding van kinderen richting andere kinderen en volwassenen. Een gedeeld normen en waardenkader is van groot belang voor de morele, sociale en maatschappelijke ontwikkeling, voor burgerschap dus. En het is waardevol voor het leren in het algemeen. Indirect zorgt ouderbetrokkenheid voor lagere dubblurecijfers, minder schooluitval, hogere

datum 15 februari 2024

blad 5

onderwijsrendementcijfers en meer deelname aan vervolgonderwijs. In de basisschoolleeftijd is het effect van ouderbetrokkenheid op veroorzaakt door het verschil in de kwaliteit van scholen. Dat ouderbetrokkenheid ertoe doet voor de prestaties, de sociale vaardigheden en het welbevinden van kinderen staat dus wel vast. Dekking wordt gevonden in de 0,1% nog niet ingevuld/vrij te besteden middelen van artikel 1 Primair onderwijs zoals aangegeven in tabel 18, bij «subsidie» en «opdrachten».

Verworpen. Voor: DENK, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, JA21, FVD en de PVV.

Begrotingsstaat artikel 1 Primair onderwijs

46 → **51** (Krul en Stoffer) over middelen voor een Parent Teacher Association

De indieners stellen voor om voor een periode van 10 jaar jaarlijks 500.000 euro extra beschikbaar te stellen waarmee ouderorganisaties samen met leerkrachten, schoolleiders en bestuurders een organisatie op kunnen richten naar analogie van de Parent Teacher Association.

Bij een Parent Teacher Association (PTA) staat het gemeenschappelijke belang van ouders, leerkrachten, schoolleiders en bestuurders centraal, namelijk het kind. Binnen een PTA is het onder andere de bedoeling om weer inhoudelijk het gesprek te voeren. Dit om ervoor te zorgen dat er in plaats van de heersende deelbelangen een concentratie en afstemming van belangenbehartiging plaats gaat vinden en het kind weer centraal komt te staan. Een PTA is niet bedoeld als een uitwisseling van perspectieven om vervolgens een compromis te zoeken. Samen wordt nagedacht over wat goed is voor leerlingen en over wie welke rol daarin heeft. Het gaat dus uit van het principe dat er een gemeenschap nodig is rond het kind om gezamenlijk het kind groot te brengen. Denk hierbij aan de uitspraak "It takes a village to raise a child". Bij voorkeur gaat het op termijn om zowel een PTA op landelijk niveau als op regionaal en/of schoolniveau.

Een PTA is geen alternatief voor de verplichte medezeggenschap in de school. Of voor bijvoorbeeld de Stichting van het Onderwijs waarin alleen de werkgevers en werknemers in het onderwijs plaats nemen en waar bijvoorbeeld schoolleiders en ouders dus niet aan deelnemen. Een PTA bouwt een gemeenschap rond scholen om de verankering van het onderwijs in de samenleving te versterken, het contact te onderhouden over belangrijke inhoudelijke thema's in het onderwijs en om projecten te starten die voor meerdere scholen nuttig kunnen zijn. Te denken valt bijvoorbeeld aan afstemming over het gebruik van digitale middelen, het verbeteren van de kwaliteit van schoolpleinen, samenwerking voor leesbevordering of het gesprek over de ontwikkeling van het curriculum. PTA's kunnen daarbij ook een gesprekspartner voor de overheid worden en de legitimiteit van het beleid versterken. Overigens kennen internationale scholen in Nederland al een PTA. Het zou mooi zijn als dit ook uitwerking krijgt in het reguliere onderwijs.

De dekking van deze middelen kan gevonden worden in de 0,1% nog niet ingevuld/vrij te besteden midden van artikel 1 Primair onderwijs zoals aangegeven in tabel 18, bij 'subsidie' en 'opdrachten'.

Verworpen. Voor: DENK, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en JA21.

Begrotingsstaat artikel 08 Internationaal beleid

48 (Krul) over middelen voor het versterken van de beheersing van onze buurtalen

Het gaat niet goed met de schoolvakken Frans en Duits, er is een negatieve spiraal gaande van dalende aantallen examenkandidaten, lage doorstroom naar vervolgopleidingen en ernstige docententekorten waardoor de schoolvakken Frans en Duits dreigen te verdwijnen. Dit kan als gevolg hebben dat toekomstige generaties straks de talen van onze belangrijkste buurlanden niet meer beheersen, wat een slechte ontwikkeling is, zeker voor grensregio's, gezien het economisch, culturele en maatschappelijke belang van deze talen. Middels dit amendement wordt de vrije ruimte binnen artikel 8 vrijgemaakt zodat samen met de visiegroep Buurtalen en het Nationaal Platform voor de Talen kan worden gewerkt aan het versterken van onze buurtalen. Hiervoor wordt aan twee elementen gedacht. Als eerste wordt er ingezet op voorlichting, dit geldt zowel voor scholieren die een profiel gaan kiezen als scholieren die voor hun studiekeuze staan. Ten tweede worden deze middelen beschikbaar gesteld voor scholen die een uitwisseling willen organiseren met een Duits- of

datum 15 februari 2024

blad 6

Franstalige school, idealiter met een school waar de leerlingen ook Nederlands (kunnen) leren, waarbij de uitwisseling (deels ook) in het teken staat van het leren van elkaars taal.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, de PvdD, Volt, D66, de ChristenUnie, de SGP, het CDA, JA21 en FVD .

Begrotingsstaat artikel 11 Studiefinanciering

Begrotingsstaat artikel 12 Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

41 (Paternotte en Beckerman) over het bij amvb verhogen van de normbedragen studiefinanciering voor het studiejaar 2024/25 en de hoogte van de basisbeurs te handhaven

Sinds 2023 is er weer een basisbeurs voor 465.000 studenten. Bij de najaarsnota 2023 is besloten om de basisbeurs voor uitwonende studenten incidenteel te verhogen met 164,30 euro met het oog op de hoge inflatie en gestegen energieprijzen. Deze incidentele verhoging vervalt in september 2024. Dit betekent voor circa 200.000 studenten dat hun basisbeurs in september met 164,30 euro daalt. De indieners constateren dat de kosten om te studeren, een woning en boodschappen voor studenten structureel zijn gestegen. Zij willen daarom voorkomen dat de basisbeurs daalt. Het normbedrag studiefinanciering sluit daardoor aan bij het advies van het SER-jongerenplatform 'Studeren zonder druk'.

De indieners verzoeken de regering daarom de normbedragen studiefinanciering voor het studiejaar 2024-2025 te verhogen per AmvB op basis van artikel 3.18b van de Wet Studiefinanciering 2000 en de hoogte van de basisbeurs voor uitwonende studenten te handhaven. Dit om de koopkrachtmaatregel gedurende het studiejaar 2024-2025 dusdanig te verhogen dat studenten gedurende dat studiejaar een totaal bedrag aan uitwonende basisbeurs en koopkrachtmaatregel blijven ontvangen dat zij nu (januari 2024) ook ontvangen. Voor ho-studenten komt dit uit op € 466,69 per maand en voor mbo-studenten op € 490,46. Dit kost in totaal 470 miljoen, waarbij ook rekening is gehouden met implementatie van de maatregel voor uitwonende scholieren. Hierbij wordt de geldende koopkrachtmaatregel t.w.v. 164,30 euro per maand doorgetrokken tot december 2024, en vanaf januari 2025 vervangen door een nieuwe koopkrachtmaatregel t.w.v. 164,30 minus het bedrag waarmee de uitwonende basisbeurs per 1 januari 2025 wordt geïndexeerd.

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	buiten periode	Totaal
Artikel 11	9.500	15.000	34.500	90.000	106.000	108.500	104.000	
Artikel 12	1.000	1.500						
Totaal	10.500	16.500	34.500	90.000	106.000	108.500	104.000	470.000

Dit zijn de relevante kosten om het totale bedrag voor de basisbeurs uitwonend en de koopkrachtmaatregel voor mbo-bol, ho en de wtos voor één studiejaar te verhogen naar de huidige bedragen (normbedrag bb/wtos januari 2024 + € 164,30), rekening houdend met een indexatie op 1-1-2025 van circa 3,8% conform de voorlopige CBS-cijfers. Deze raming is gebaseerd is op studentenaantallen uit de referentieraming 2023.

Dekking van het amendement wordt gevonden op de Aanvullende Post Transitiefonds Landelijk Gebied en Natuur. Dit amendement verzoekt de regering de middelen voor het jaar 2024 met € 10,5 miljoen te verlagen en verzoekt de regering aankomende begrotingen de verlaging in lijn met de tabel door te voeren. De middelen die bedoeld zijn voor maatregelen die op korte termijn stikstof reduceren of bedoeld zijn voor natuurherstel en -uitbreiding blijven onaangetast. Overige categorieën bieden de ruimte om de totale incidentele verhoging van de basisbeurs van €470 miljoen volledig te dekken.

Verworpen. Voor: SP, GroenLinks-PvdA, de PvdD, DENK, Volt, D66, de SGP en FVD.